

En hållbar framtid

Pomovästs strategi för lokal utveckling i Västnyland 2014 – 2020

Juni 2014

Pomoväst rf, Formansallén 2, 10600 Ekenäs

Innehållsförteckning

Förord	3
Verksamhetsområde och befolkning	4
Invånare per kommun.....	4
Åldersstruktur.....	4
Analys av utvecklingsbehoven och –möjligheterna i regionen	5
SWOT-analys.....	5
Utbildningsnivå.....	6
Arbetsituation.....	6
Arbetslösa.....	7
Näringslivet.....	7
Föreningsliv och byaverksamhet.....	7
Naturen.....	8
Analys av Pomovästs lokala utvecklingsprogram 2007-2013, Västnyland – en bygd i samverkan.....	8
Beskrivning av målen för strategin	10
Vision år 2020.....	10
Målgrupp.....	10
Tyngdpunktsområden	10
Naturen – en möjlighet för utveckling.....	10
Det lokala som en resurs.....	12
Kultur och historia.....	12
Byautveckling.....	12
Ungdomen – Västnylands framtid.....	14
Samarbete med andra landsbygdsområden	15
Strategins konsekvens i förhållande till andra fondprogram samt övriga program och strategier som förverkligas i regionen	16
Den regionala utvecklingsstrategin för landsbygden i Nyland 2014-2020.....	16
Nylands-program.....	16
Strukturfondsprogram.....	16
Fiskerifonden, ESKO.....	17
Västra Nylands näringslivs- och livskraftsprogram.....	17
Västra Nylands turismstrategi 2013-2016 (2020).....	17
Beskrivning av processen	17
Handlingsplan	18
Utbildningsplan.....	18
Informationsplan.....	19
Projekturvalskriterier.....	20
Organisering av förvaltning och uppföljning av strategin	20
Finansieringsplan för strategin	21

Förord

Denna lokala utvecklingsstrategi för Västnyland för åren 2014 – 2020 är uppgjord i nära samarbete med olika lokala aktörer i området. Verksamhetsområdet omfattar fem kommuner längs kusten från Hangö till Kyrkslätt. Området är tvåspråkigt och det totala antalet invånare uppgår till 87 277 personer.

Strategin har gjorts upp utgående från tidigare erfarenheter, genom samarbete med övriga aktörer i regionen, genom att ta i beaktande övriga program och strategier som förverkligas i regionen samt genom diskussioner och möten med lokala aktörer. Idéer från fältet har samlats in under flera års tid och Pomoväst hade en arbetsgrupp som jobbade med strategin under våren 2013. Därtill har Pomovästs styrelse behandlat strategin ett flertal gånger.

Utvecklingsstrategin är indelad i tre olika åtgärdshelheter

1. Naturen – en möjlighet för utveckling
2. Det lokala som en resurs – Kultur och historia samt Byautveckling
3. Ungdomen – Västnylands framtid

En hållbar utveckling, befrämjande av samarbete och företagsamhet samt skapandet av nya arbetsplatser går som en röd tråd genom hela strategin.

De åtgärder som nämns i denna strategi kommer huvudsakligen att finansieras via landsbygdsprogrammet. Men vi räknar även med finansiering från fiskeriprogrammet, strukturfonderna, de västnyländska kommunerna och övriga finansiärer samt till en stor del också från de lokala aktörerna, dvs. företag, föreningar och organisationer som verkar i området.

Strategin kompletterar övrigt utvecklingsarbete som bedrivs i regionen och målen och åtgärderna i denna strategi överensstämmer med de mål som ställts inom ramen för andra program och strategier som förverkligas i området.

Verksamhetsområde och befolkning

Verksamhetsområdet för denna strategi omfattar kommunerna Hangö, Raseborg, Ingå, Sjundeå och Kyrkslätt i sin helhet. Centrumområdet i Kyrkslätt omfattas inte av landsbygdsprogrammet, men åtgärder kan där utföras inom ramen för andra finansieringskällor. (Karta som bilaga)

Verksamhetsområdet har i stort sett varit detsamma sedan Pomoväst inledde sin verksamhet år 1997. Det är ett geografiskt enhetligt område som förenas av kusten, kulturen och tvåspråkigheten. Området omfattar en landareal på 2 213 km² och avståndet från de västligaste delarna till de östligaste delarna är cirka 100 km. En viktig del av vårt område är skärgården, där befolkningen mångdubblas sommartid då fritidsborna flyttar ut till sina stugor.

Invånare per kommun

Kommun	Invånare 31.12.2013	Svensk-	Finsk-	övriga	Land- areal	Folktäthet inv./km ²
		språkiga %	språkiga %	språk %		
Hangö	9 109	42,8	53,0	4,2	114,5	79,6
Ingå	5 562	54,3	42,7	3,1	347,8	16,0
Kyrkslätt	*37 899	17,6	76,6	5,8	365,0	103,8
Raseborg	28 695	65,4	30,7	3,9	1 144,3	25,1
Sjundeå	6 183	29,6	66,5	3,9	241,6	25,6
Totalt	87 448	39,1	56,2	4,7	2 213,2	39,5

Källa: Nyland-databanken, Nylands Förbund

*I ovanstående tabell finns hela Kyrksläotts befolkning, men åtgärder inom ramen för landsbygdsprogrammet omfattas endast av de personer som bor utanför centrumområdet, cirka 20 000 personer.

Åldersstruktur

Kommun	< 14 år	15-24 år	25-44 år	45-64 år	65-> år
	%	%	%	%	%
Hangö	14,1	9,2	20,6	30,0	26,1
Ingå	18,4	8,9	22,0	30,2	20,5
Kyrkslätt	22,3	10,7	26,0	27,9	13,1
Raseborg	15,6	11,1	21,7	28,2	23,4
Sjundeå	21,3	9,5	24,6	30,0	14,6
Totalt	18,9	10,5	23,7	28,5	18,4

Källa: Nyland-databanken, Nylands Förbund

Pomovästs verksamhetsområde är mycket mångsidigt och utvecklingsbehoven är olika beroende på i vilken del av området vi rör oss. Åldersstrukturen i de olika kommunerna inom regionen varierar, andelen över 65-åringar är störst i Hangö (26,1 %) och lägst i Kyrkslätt (13,1 %). I de östra delarna av området är inflyttningen stor, medan befolkningen hela tiden minskar ju längre västerut man kommer. Andelen personer över 65 år har ökat med 1,6 % -enheter under de senaste två åren. Även andelen personer vars modersmål är ett annat språk än svenska eller finska ökar sakta.

Analys av utvecklingsbehoven och –möjligheterna i regionen

SWOT-analys

<p>Styrkor</p> <p>Närheten till huvudstadsregionen Vacker och ren natur, havet, skärgården Gammal kulturbygd, mångsidigt kulturutbud, mångkulturism Fritidsborna Tvåspråkigheten Bra logistiskt läge (hamnar, järnväg, motorväg till Kyrkslätt osv.) Fritidssysselsättningsmöjligheter Aktiv föreningsverksamhet Utbildningsmöjligheter (Novia, Axxell) Befolkningsstrukturen, ett brett befolkningsunderlag Samarbetsstrukturer (lokalt, nationellt, internationellt) Företagsrådgivningsnätverk</p>	<p>Svagheter</p> <p>Brist på yrkesinriktade utbildningsmöjligheter (på finska) Brist på snabba dataförbindelser Brist på småföretagsamhet (Hangö, Pojo) Säsongbetonad verksamhet Åldersstrukturen inom föreningarna Låg utbildningsnivå (i vissa delar av området) Svag närdemokrati Den lokala identiteten saknas många gånger hos inflyttade Brist på arbetsplatser för högskoleutbildade Dåliga trafikförbindelser, brist på offentliga kommunikationer Centralisering av tjänster, t.ex. hälsovård Befolkningsstrukturen (på vissa håll) Talkraften minskar</p>
<p>Möjligheter</p> <p>Natur och vattendrag, skärgården (fiske) Förnybar energi Kultur, historia, mångkulturellt Fritidsbor, både som resurs men även deras behov av service Ungdomarna Byaverksamhet och –service Tredje åldern Turism, t.ex. naturturism, upplevelseturism Elektrifiering av Hangö-banan Distansarbete Kunskap och socialt kapital Informationssamhället Nationellt samarbete Internationellt samarbete Närheten till huvudstadsregionen</p>	<p>Hot</p> <p>Arbetslöshet, i all synnerhet bland unga, vilket medför risk för marginalisering Minskad service/indragning av service Miljöförstöring (t.ex. olje- och kemikalieolyckor) Ytterligare nedläggningar av industrier Kommunernas allt svagare ekonomi Brist på arbetsplatser/brist på arbetskraft Brist på snabba dataförbindelser ELSA-banan Dragsvik 2015 (Nylands Brigad)</p>

I och med att åldersstrukturen varierar inom området gör det att också behovet av service varierar. Där det finns många unga bör vi se till att dessa integreras i samhället, har en vettig sysselsättning, får en utbildning samt en arbetsplats. Äldre människor har igen ett större behov av service av olika slag. Då kommunerna ställs inför allt hårdare sparkrav betyder det att många uppgifter på sikt kan överföras på tredje sektorn, t.ex. byaföreningar o.dyl. kan ta hand om en del serviceformer, men detta kan också utvecklas till ny företagsamhet i regionen.

Vår närhet till huvudstadsregionen, den efterfrågan på varor och tjänster som finns där samt relativt bra trafikförbindelser erbjuder möjligheter för ny företagsamhet. Vår region präglas också av att här finns en stor fritidsbosättning samt av en allt mer växande turism. Det finns behov av service av olika slag. Detsamma gäller den växande åldrande befolkningen. Nyblivna pensionärer reser gärna och uppskattar nya upplevelser och god service, de som är lite äldre behöver tillsyn och vård, kanske matservice, städservice osv. Inom detta område finns också stora möjligheter för utvecklande av ny teknologi.

Västnyland är en gammal kulturbygd med gamla bruk och en rik historia samt med en levande tvåspråkighet. Detta, i kombination med vår närhet till huvudstadsregionen, ger många möjligheter för utveckling. Tvåspråkigheten öppnar många dörrar, t.ex. då det gäller samarbete på flera olika plan men också då det gäller öppenhet mot andra kulturer. Vårt

geografiska läge gör att Västnyland alltid varit en port ut till den ”stora världen”. Många har i tiderna emigrerat till Amerika genom Hangö hamn och våra hamnar fungerar ännu idag som en viktig länk till omvärlden. Samarbete både nationellt och internationellt har varit och kommer också i fortsättningen att vara en viktig faktor för oss.

Vi har ett bra logistiskt läge, t.ex. då det gäller hamnar, järnväg, motorväg till Kyrkslätt osv. För närvarande har vi rätt så bra ställt med allmänna kommunikationsmedel då det gäller väst-östlig riktning, men då det gäller den tvärgående trafiken samt trafiken inom regionen är vi mycket långt hänvisade till privat personbilstrafik. En elektrifiering av Hangö-banan skulle förbättra kommunikationerna inom regionen och ge möjligheter till pendling också från Hangö på ett bekvämare och snabbare sätt än nu. Man skulle kunna bo t.ex. i Hangö och på ett bekvämt sätt pendla till sitt arbete på annan ort. Det skulle också underlätta ungdomarnas situation då det gäller att studera på annan ort.

Utbildningsnivå

Den 15 år fyllda befolkningen efter utbildningsnivå och kommun 2011 (%)

	Hela landet	Hangö	Ingå	Kyrkslätt	Raseborg	Sjundeå
Ingen examen efter grundskolenivån	32	45	33	29	39	32
Personer som avlagt examen	68	55	67	71	61	68
Därav:						
Mellannivå	58	64	53	46	58	51
Lägsta högre nivå	15	17	19	18	18	19
Lägre högskolenivå	14	11	14	17	13	14
Högre högskolenivå	12	7	12	18	10	15
Forskarutbildningsnivå	1	1	2	1	1	1

Källa: Statistikcentralen

Då man ser till utbildningsnivån, skiljer sig också denna beroende på var i området vi rör oss. Ju längre västerut man kommer, desto fler finns det som saknar utbildning, t.ex. i Hangö har 45 % ingen examen efter grundskolenivån. Detta kan delvis förklaras med att Hangö, med sina industrier och sin hamnverksamhet, kunnat erbjuda arbetsplatser där man inte behövt någon utbildning. Dels kan en orsak vara att vi i regionen har mycket begränsade yrkesinriktade utbildningsmöjligheter på finska. Åtgärder bör vidtas för att motivera ungdomar till att utbilda sig. Vi kommer att samarbeta med de utbildningsenheter som finns i regionen, t.ex. Novia och Axxell, och tillsammans med dem fundera på vilket behov av utbildning som finns och hur man kan nå ut till t.ex. de ungdomar som hotas av marginalisering pga att de varken har en studieplats eller ett arbete.

Arbetsituation

Vi har en mångsidig företagsstruktur i Västnyland, då vi ser till området som en helhet. Det finns dock stora variationer inom regionen. I t.ex. Pojo i Raseborg och i Hangö har man haft stora industrier som gett arbetsplatser åt många. De senaste årens ekonomiska nedgång har tyvärr lett till att en stor del av dessa arbetsplatser har försvunnit, t.ex. FN-Steels konkurs år 2012 lämnade efter sig flera hundratal arbetslösa samt minskade arbetsmöjligheterna för många underentreprenörer. Detsamma gäller t.ex. Hangö Hamn, som tidigare erbjudit en arbetsplats för många västnylänningar, men som tvingats minska på antalet anställda under de senaste åren. I mars 2014 var drygt 3 840 personer i vår region utan arbete, arbetslöshetsgraden var 13,2 % i Hangö. Allt fler ungdomar saknar både utbildning och arbete, av de arbetslösa i Hangö och Raseborg i mars 2014 var 12 % personer under 25 år, alltså sammanlagt 230 personer. Av de arbetslösa har 1 560 personer fyllt 50 år (drygt 40 % av de arbetslösa). De långtidsarbetslösa var i mars 2014 sammanlagt 1 201 personer (drygt 31 %). Allt detta betyder att det i regionen finns ett stort behov av både nya arbetsplatser och ny företagsamhet, men även av andra åtgärder för att motverka att dessa personer marginaliseras. Det företagsrådgivningsnätverk som under de senaste åren bildats kan ännu utvecklas vidare och ytterligare fördjupa sitt samarbete. På detta sätt kan vi på ett ännu bättre sätt ge kunderna den service de behöver och utveckla företagsamheten i regionen.

Arbetslösa, 31.3.2014

	Arbetslöshets-%	Antal arbetslösa personer	< 25 år, andel av de arbetslösa, %	< 25 år, antal	> 50 år, antal	Långtidsarbetslösa, antal
Hangö	13,2	551	11,4	63	224	173
Ingå	6,8	184	9,2	17	79	46
Kyrkslätt	8,1	1567	8,7	137	623	551
Raseborg	10,1	1353	12,3	167	554	371
Sjundeå	6,0	187	13,9	26	80	60

Källa: Uudenmaan ELY-keskus, Maaliskuun työllisyyskatsaus 3/2014

Näringslivet

Flest arbetsplatser fanns år 2010 i Hangö inom industrin, antalet har dock minskat sedan dess. I Kyrkslätt och Raseborg hittar man de flesta arbetsplatserna inom den offentliga sektorn och försvaret. Många av dessa arbetsplatser är dock hotade pga sparkrav inom den offentliga sektorn.

Då det gäller primärnäringarna kan vi konstatera att Västnyland är en gammal jordbruksbygd och detta syns ännu i all synnerhet i Ingå och Sjundeå, men även i någon mån i Raseborg. Antalet yrkesfiskare minskar hela tiden och de som är kvar kämpar för sin överlevnad och är i de flesta fall tvungna att även arbeta med något annat än fiske. De som bor i skärgården är oftast mångsysslare och får en betydande del av sina inkomster från den service de erbjuder alla de fritidsbor som finns i regionen.

Arbetsplatser för personer med högskoleutbildning saknas i regionen och det leder till att många pendlar till huvudstadsregionen. Genom att få bättre och snabbare dataförbindelser, så skulle man kunna göra distansarbete mera attraktivt. Många fritidsbor vistas också allt längre tid av året i sina fritidshus och skulle också kunna utöka tiden där ytterligare om möjligheterna till distansarbete skulle utvecklas. Detta i sin tur skulle ge bättre möjligheter för lokala företagare att förlänga sin säsong. Bättre trafikförbindelser skulle också göra regionen mera attraktiv då det gäller att bosätta sig här och ha sin arbetsplats på pendlingsavstånd.

Föreningsliv och byverksamhet

Centraliseringen av tjänster och service leder till att det i de små byarna uppstår ett behov som bör fyllas. Detta ger också möjligheter för småföretagsamhet, t.ex. inom vårdservicebranschen. Det finns många som idag bedriver ett företag vid sidan av sitt vanliga jobb, även detta är en möjlighet som kanske kunde utvecklas till heltidsföretagsamhet. Kommunsamgångar samt den allt svagare offentliga ekonomin har lett till ett ökat behov av utvecklandet av närdemokratin. För att bevara och utveckla när servicen i byarna, bör vi hitta nya innovativa lösningar. Dessa kan bestå av dels en bättre dialog mellan bybor och beslutsfattare, dels genom att vi själva utvecklar lokala modeller för när service t.ex. genom tredje sektorn och/eller genom ökad företagsamhet.

Västnylands Byar rf (VNB) fungerar som takorganisation för byaföreningarna i Väst- och Mellan-Nyland. Arbetsfördelningen mellan Pomoväst och VNB har de senaste åren varit den att VNB haft ansvaret för aktivering av byarna samt stött dessa då det gäller att utveckla nya samarbetsformer mm, medan Pomoväst stött byarna genom att erbjuda finansiering för olika utvecklings- och investeringsprojekt.

Föreningslivet har av tradition varit aktivt i regionen, men här börjar man se att medelåldern bland de aktiva blir allt högre, unga människor vill inte förbinda sig till verksamheten på lång sikt.

I all synnerhet de östra delarna av vårt område präglas av inflyttning och detta har medfört att många av de nyinflyttade saknar den lokala identiteten. Här spelar byverksamheten och föreningsverksamheten en viktig roll då det gäller att få de nyinflyttade integrerade i samhället. Föreningsverksamheten är också viktig då det gäller att aktivera ungdomar. Vi bör därför satsa på att stöda utvecklandet av fritidsaktiviteter inom ramen för föreningslivet och inspirera och aktivera till ny verksamhet. Talkokraften har också minskat med åren, men kan återuppväckas genom bra projekt.

Naturen

Vår vackra och rena natur, havet och skärgården är en viktig resurs. Området präglas av många vattendrag (grundvattenområden, sjöar, bäckar, åar, havet), som dock hotas av miljöförstöring främst i form av risken för olje- och kemikalieolyckor. Fartygstrafiken på Finska viken är livlig, likaså landsvägstransporterna av farliga ämnen och det är bara en tidsfråga när något händer. Vi bör göra allt som kan göras för att undvika dylika olyckor samt för att utveckla metoder att ta till ifall något händer.

Även naturen i övrigt är en resurs som vi bör värna om. Vi har stora möjligheter då det gäller att utveckla närproducerade produkter samt genom att ta vara på det naturen har att erbjuda, t.ex. livsmedel, träprodukter, bioenergi och andra förnybara energiformer, turismprodukter, produkter och tjänster i anslutning till byggande, renovering och trädgårdsskötsel osv. Vi har också förutsättningar för att utveckla ny teknologi och ny företagsamhet med hjälp av det kunnande som finns i regionen, nämnas kan t.ex. Forskningsinstitutet Aronia samt Tvärminne zoologiska station.

Skärgården är ett trumfkort för vår region. Dels som miljö för fritidsboende, men även som en möjlighet inom utvecklande av turismnäringen i regionen. Än så länge är mycket av verksamheten starkt säsongbetonad, här finns utrymme för en utveckling av verksamhet året runt. Fritidsborna är också en resurs för regionen, dels då man ser till deras konsumtion av tjänster, varor och service men även då man ser till deras kunskap, kontaktnät och annat de kan bidra med inom den lokala utvecklingen. Tack vare att vi idag lever i ett informationssamhälle och mycket arbete kan skötas på distans har den tid som fritidsborna tillbringar i sina fritidshus märkbart förlängts och de blir allt mer en del av den västnyländska vardagen.

Tack vare vår vackra natur och närheten till huvudstadsregionen så är Västnyland ett attraktivt område för besökare.

Turismen har utvecklats under årens lopp men ännu har vi brist på övernattningsplatser och i all synnerhet uthyrningsstugor.

Analys av Pomovästs lokala utvecklingsprogram 2007-2013, Västnyland – en bygd i samverkan

Pomoväst har arbetat med utvecklingsfrågor i regionen sedan år 1997. Under den senaste programperioden har fokus legat på miljö- och kulturprojekt samt utveckling av företagsamhet.

Vår utvecklingsstrategi har varit att genom växelverkan och samarbete skapa en välmående region, att ta vara på det Västnyland har och maximalt utnyttja de medel som står till buds. Målet var att Västnyland år 2013 skall vara en trivsam region, som genom sin fina miljö attraherar både de fast bosatta invånarna och tillfälliga besökare samtidigt som den lockar nya invånare till regionen. Västnyland är en levande kulturbygd och ett attraktivt besöksmål även vintertid.

Programperioden 2007-2013 startade hösten 2007, då vi kunde ta emot de första ansökningarna. De projekt, för vilka vi då förordade finansiering, påbörjades på egen risk; de första finansieringsbesluten från ELY-centralen kom först i slutet av år 2008. En massa idéer har under årens lopp presenterats för Pomovästs personal och styrelse och många av dessa har lett till att en ansökan gjorts, andra har inte uppfyllt de krav som ställs för ett Leader-projekt och en del har slussats vidare till andra finansieringskällor. Per 31.12.2013 har totalt 107 projektansökningar lämnats in, 14 av dessa har fått ett nekande beslut pga olika orsaker och i 16 fall har sökande själv tagit tillbaka sin ansökan. Vi kan konstatera, att de som på förhand tagit kontakt till Pomovästs kontor och diskuterat sin projektidé i de flesta fall har bättre förutsättningar att göra upp en godtagbar projektplan/ansökan än de som på egen hand gör en ansökan. Genom att diskutera projektet på förhand får man information om vilka krav som ställs på ansökan samt vad man behöver tänka på vid genomförandet av projektet. De flesta ansökningar som avslagits eller dragits tillbaka har stött på problem med lagenligheten (företaget för stort, man har inte fått behövliga byggnadslov, man har inte haft den egna finansieringen i skick osv.) Sedan finns det också några fall där kompletteringar till ansökan trots begäran inte inlämnats samt fall där sökande ansett att projektbyråkratin varit för besvärlig. En projektansökan återtogs också pga att Pomovästs finansieringsmöjligheter var slut och sökande i stället kunde vända sig direkt till ELY-centralen. Vi har bett alla projektaktörer fylla i en feedback-blankett i samband med att de lämnat in sina slutrapporter och av den feedback vi fått kan vi utläsa att de sökande ansett den service de fått från Pomoväst vara god eller mycket god. En absolut majoritet av projekten skulle inte heller ha förverkligats utan Leader-bidraget.

Under åren 2007-2013 har finansiering beviljats för totalt 77 projekt, varav 30 företagsprojekt. Av dessa har tio varit investeringsprojekt, två utvecklingsprojekt och 18 företagare har beviljats startstöd för att anställa den första utomstående personen i sitt företag. Av de övriga har 21 projekt fått investeringsstöd, 24 har beviljats utvecklingsbidrag, ett projekt var ett näringsinriktat utvecklingsprojekt och ett var ett utbildnings-/informationsprojekt.

Därtill har vi själva förverkligat ett gränsöverskridande projekt samt deltagit i finansieringen av åtta projekt som administrerats av någon annan Leader-grupp.

Fördelningen mellan de olika åtgärdshelheterna har varit följande:

	Program		Förverkligat (enligt beslut per 31.12.2013)	
Vår gemensamma miljö	1.645.000 €	25 %	1.475.000 €	25 %
Vår gemensamma kultur	2.632.000 €	40 %	2.536.000 €	43 %
Vårt företagsamma Västnyland	2.303.000 €	35 %	1.915.000 €	32 %
Totalt	6.580.000 €		5.926.000 €	

Finansiering av hela programmet

Då vi ser till finansieringen av programmet kan vi konstatera att vi budgeterat en offentlig finansiering (EU, stat och kommun) på 65 % och privat finansiering på 35 %. Det har dock visat sig att den offentliga finansieringen nu uppgår till ca 57 % av hela programmet, medan de lokala föreningarna, organisationerna och företagen bidragit med ca 43 % av totalfinansieringen.

Vi kan konstatera att fördelningen mellan de olika åtgärdshelheterna i stort sett följer programmet. Då vi ser till finansieringen av programmet kan vi konstatera att vi inte beviljats Leader-medel i enlighet med vår ansökan (programmet). Detta har dock i ganska stor grad kompenseras med privata medel. De slutliga siffrorna presenteras i samband med programmets slutrapport.

Då vi ser till hur de uppställda målen förverkligats, kan vi konstatera att målet att skapa en arbetsplats under projektiden för 113 personer (motsvarande 31 personarbetsår) redan har överskridits. Vi har hittills kunnat bokföra 174 personer som fått jobb under projektiden och deras arbetsinsats har motsvarat cirka 60 personarbetsår. Detta är ett mål som i praktiken har visat sig vara lite svårt att mäta. I många fall utförs arbeten av olika företag i form av köptjänster inom projekten och dessa arbetsinsatser är mycket svåra att mäta så en stor del av dessa arbetsinsatser saknas ännu i vår redovisning. Hur som helst så kan vi konstatera att Leader-projekten har en stor sysselsättande verkan för regionen. Då vi ser till de nya arbetsplatser som skapats har målet inte nåtts ännu. Vårt mål var 75 nya arbetsplatser, motsvarande 42 personarbetsår. Vi har per 31.12.2013 uppnått 30 nya arbetsplatser motsvarande 28,6 personarbetsår. Vårt mål att skapa 15 nya företag har inte heller ännu nåtts, resultatet hittills är 8 nya företag. En annan sak som var aktuell, då vi skrev det nuvarande programmet, var den nya vattenlagen och de krav den medförde och därför hade vi som mål att 20 nya vattenandelslag skulle grundas. Pga att kraven i lagen inte ännu behöver fyllas, har inte heller grundandet av nya vattenandelslag tagit fart.

Vi lever i en föränderlig värld och behöver lära oss att anpassa oss till nya situationer kontinuerligt. En slutlig analys av programmet görs då det avslutats.

Beskrivning av och målen för strategin

Vision år 2020:

Västnyland är en välmående bygd där samarbetet mellan olika organisationer och språkgrupper fungerar bra, alla drar åt samma håll. Vi tar, på ett hållbart sätt, vara på de möjligheter naturen, kulturen och vår historia ger, vi ser ungdomarna som en resurs värd att satsa på för framtiden och på detta bygger vi vår utveckling. Genom företagsamhet och samarbete utvecklar vi välmåendet i regionen, utgående från den enskilda individen och visionen är att då den enskilda västnylänningen mår bra, då mår också samhället bra.

Målgrupp

Vårt mål är ett välmående Västnyland och välmåendet utgår från att den enskilda individen mår bra, dvs. de fast bosatta i Västnyland, fritidsbefolkningen, tillfälliga besökare, den enskilda företagaren, kunden osv. Ungdomar, som hotas av marginalisering, är en alldeles speciell målgrupp i denna strategi. En annan viktig målgrupp är tredje åldern, dvs. äldre personer som inte längre är i arbetslivet men som gärna köper tjänster och service samt även kan bidra med sitt kunnande i olika sammanhang. Befolkningsprognosen visar att andelen äldre personer ökar i Västnyland, liksom i övriga delar av landet. Som exempel kan nämnas att prognosen år 2020 visar att 35 % av befolkningen i Hangö är över 65 år. Detta medför ett ökat behov av service och tjänster för de äldre.

Vi uppnår mer genom samarbete

Utgående från det sociala kapitalet och genom att bilda nätverk och jobba tillsammans kan vi åstadkomma mer än var och en för sig. Innovativa lösningar uppkommer ofta genom att personer med olika bakgrund och kunskap möts och funderar på problem ur olika synvinklar. Detta gäller även möten mellan unga och äldre, fast bosatta och deltidsbosatta, lokalbefolkning och invandrare osv.

Våra tyngdpunktsområden

Vi satsar på åtgärder som tar till vara det *naturen* bjuder på och genom vilka vi kan utveckla ny företagsamhet. Vi kommer också att satsa på åtgärder som bevarar och förbättrar naturen.

Vi ser också *det lokala som en resurs* och inom ramen för det kommer vi dels att satsa på en utveckling baserad på vår kultur och vår historia, dels byautveckling. *Våra ungdomar är Västnylands framtid* och genom att jobba för motverkande av marginalisering och ungdomsarbetslöshet vill vi hjälpa ungdomarna att hitta sin plats i samhället och därmed också bidra till en utveckling.

Den röda tråden, som går genom hela strategin, är välmående, samarbete och företagsamhet.

Tyngdpunktsområden:

Naturen - en möjlighet för utveckling

För att invånarna i Västnyland ska må bra bör vi också se till att den omgivande miljön mår bra. Vi har en *fin natur med många vattendrag och en vacker skärgård*. Vårt läge, som *granne med storstadsregionen*, gör att vi kan dra nytta av naturen t.ex. då det gäller *turismen* samt vid skapandet av *lokala produkter*. Vårt verksamhetsområde präglas också av att här finns en massa *fritidsbor* och deras säsong blir längre och längre efter hand. Både den fasta befolkningen, fritidsbor samt tillfälliga besökare vill gärna njuta av det naturen ger. För att utvecklingen skall ske på ett hållbart sätt bör vi vid sidan av utvecklingsarbetet också satsa på förebyggande åtgärder, spridande av kunskap samt konkreta åtgärder då det gäller vård av naturen. Då det gäller de förebyggande åtgärderna kommer vi i första hand satsa på åtgärder i anslutning till vatten. I Västnyland, liksom på många andra håll, står vi hela tiden inför hotet om miljöförstöring och miljökatastrofer. Risken för en oljeolycka vid vår kust är ständigt överhängande. Vi bör själva bli uppmärksamma på att de naturresurser vi har bör tas om hand och vårdas samt att skador på naturen bör förebyggas och därmed åtminstone i någon mån kunna undvikas.

Vårt mål:

Målet är att vi ska lära oss se naturen som en resurs, ta hand om den och ta till vara det den bjuder på. Genom en hållbar utveckling vill vi skapa inkomstmöjligheter utgående från de resurser naturen ger.

Vad gör vi?

Inom ramen för detta tyngdpunktsområde satsar vi *dels på att utveckla ny verksamhet utgående från det naturen erbjuder*, dels på åtgärder som på olika sätt bidrar till att *förbättra eller bevara vår miljö*. Det kan vara fråga om projekt där invånarna gemensamt satsar på t.ex. rensning och rening av en sjö eller en havsvik, skräpfiske samt övriga åtgärder som behöver vidtas för att sjön eller havsviken inte skall växa igen. Det kan också vara fråga om t.ex. uppsnyggning av en simstrand, anläggande av en naturstig eller paddlingsled, uppsnyggning av ett byacentrum eller en liten stadskärna. Även naturturismen bör utvecklas på ett hållbart sätt. Åtgärder i anslutning till detta kan t.ex. vara utvecklandet av nya cykelleder, vandringsleder, paddlingsleder o.dyl.

Projekt som också kan komma ifråga inom ramen för detta tyngdpunktsområde är olika åtgärder som *främjar en hållbar utveckling* genom t.ex. återvinning, energibesparing eller utvecklande av olika lösningar för förnybar energi. Hit hör också kartläggningar av viktiga miljöer, informationskampanjer, ordnandet av infotillfällen och seminarier o.dyl. där fokus ligger på en hållbar utveckling och en välmående miljö.

Också då det gäller våra vattendrag bör vi *utveckla nya lösningar* som på ett hållbart sätt håller vattendragen i skick, t.ex. odling av vide för att rena vattnet. För att bevara vårt kulturlandskap bör också åtgärder vidtas. Vi kan konstatera att de betande djuren håller på att försvinna från vårt område, här skulle finnas utrymme för nya idéer med t.ex. "uthyrning" av betesdjur på sommaren. Vi kommer också att satsa på *förebyggande åtgärder* för motverkande av föroreningar i miljö och vattendrag.

De åtgärder som genomförs kan, förutom att de sysselsätter lokala företagare, även ge arbetstillfällen för ungdomar i regionen. Många av dessa åtgärder är också sådana som förverkligas av invånarna gemensamt och med talkraft. Vi kommer även att bl.a. samarbeta med de forskningsinstitut som finns i regionen, dvs. Aronia och Tvärminne zoologiska station. Där finns det mycket kunnande inom detta område och med deras hjälp finns det möjligheter att utveckla t.ex. ny teknologi och ny företagsamhet. Då det gäller skärgården, kan vi konstatera att de åtgärder som hänför sig till yrkesfisket kommer att skötas via fiskeriprogrammet. Pomoväst kan via landsbygdsprogrammet stöda övriga företagare som verkar i skärgården, exempelvis inom fisketurism eller övriga serviceföretagare i skärgården.

De kvantitativa målen är

30 000 personer har dragit nytta av förbättrad service/ infrastruktur

8 nya arbetsplatser har skapats

- 2 kvinnor, varav 1 under 35 år
- 6 män, varav 2 under 35 år

3 nya företag har grundats

- 1 kvinna
- 2 män

10 nya produkter/tjänster har skapats (naturturism, lokala produkter mm)

20 personer har beretts arbete inom olika projekt

- 7 kvinnor, varav 3 under 35 år
- 13 män, varav 5 under 35 år

6 st utbildningstillfällen har ordnats

100 personer har deltagit i utbildning

- 50 kvinnor, varav 10 under 35 år
- 50 män, varav 10 under 35 år

10 st info-/aktiveringstillfällen har ordnats

200 personer har deltagit i info-/aktiveringstillfällen

- 100 kvinnor, varav 20 under 35 år
- 100 män, varav 20 under 35 år

1 st temaprojekt har genomförts

4 000 h talkoarbete har utförts

4 åtgärder har vidtagits för att förbättra miljön (tex vattenreningsprojekt, återvinningsprojekt, landskapsskötselplaner, osv)

4 naturstigar, vandringsleder, paddlingsleder o.dyl. har skapats

5 byggnader har byggts/renoverats (för företagsverksamhet)

3 nya innovativa lösningar har utvecklats (förnybar energi, energibesparing mm)

Det lokala som en resurs

Kultur och historia

Västnyland är en *gammal kulturbygd* med ett mångsidigt kulturutbud. Vi har flera *fina bruksmiljöer, en rik lokalhistoria samt en livlig föreningsverksamhet*. Området kan också beskrivas med en *levande tvåspråkighet och mångkulturism*.

Kulturverksamheten i regionen är fortfarande ganska säsongbetonad; under sommarhalvåret är utbudet stort, medan det ännu finns utvecklingsmöjligheter för vinterhalvåret. Vårt stora utbud av sevärdheter samt vår närhet till huvudstadsregionen ger stora möjligheter t.ex. med tanke på utvecklande av turismen. Det finns också gamla *hantverkstraditioner* i Västnyland och även här ser vi en trend att man alltmer igen börjar uppskatta det gedigna hantverket. Även *mathantverk* är något som på senare tiden blivit allt mer populärt och som också skulle passa bra in i vår region.

En stor trend de senaste åren har varit *närproducerad mat*. Människorna börjar mer och mer bry sig om vad de äter och vill ha ren, närproducerad mat. Detta ger stora möjligheter för utveckling av den lokala matkulturen, tillvaratagande av gamla traditioner och recept, utvecklande av nya evenemang, logistik osv. En än så länge ganska outnyttjad möjlighet finns då det gäller att kombinera naturen och matkulturen. En massa bär och svamp blir oplockade kvar i våra skogar. Här finns potential för att utveckla nya lokala produkter, dels i form av t.ex. skogsguidningar, dels i form av livsmedelsutveckling och -produktion.

Byautveckling

I takt med att kommunerna blir allt större, så blir *byagemenskapen* allt viktigare. *Den lokala servicen i byn* får också en allt större betydelse, man bör hitta nya lösningar på lokal nivå, då allt mer av servicen centraliseras. Med byar avser vi också de små stadskärnorna som finns i regionen.

Eftersom regionen till vissa delar är en inflyttningsregion brottas vi också med problem som *rotlöshet och att den lokala identiteten saknas* hos de inflyttade. Inom en del föreningar har man problem med åldersstrukturen bland de aktiva, folk vill inte binda sig för längre tider, talkraften minskar osv. En gemenskap med andra människor t.ex. inom ramen för byaverksamhet, en möjlighet att delta i samt att kunna påverka utvecklandet av den egna närmiljön, en känsla av samhörighet och delaktighet är allt sådant som bidrar till den enskilda individens välmående. Fritidssysselsättning, för barn och unga men även för äldre, bidrar också till att stärka gemenskapen samt att öka välmåendet bland befolkningen. Även *fritidsbefolkningen är en resurs* att räkna med, dels som delaktig i den lokala utvecklingen där de kan bidra med kunskap, kontakter och nya idéer, dels som konsument av lokala produkter och tjänster.

Vårt mål

Målet är att vi själva lär oss se det lokala som en resurs och att vi på ett hållbart sätt tar till vara dessa resurser. Detta gäller både kultur, historia samt människorna i området.

Målet är att kulturlivet i Västnyland blomstrar och är mångsidigt. Det har något att ge för var och en, både de fast bosatta, fritidsbefolkningen samt tillfälliga besökare. *Genom kulturen skapar vi nya produkter, arbetstillfällen och ny företagsamhet*. Genom kulturen och byautvecklingen skapar vi också en *vi-anda* i regionen, som syns genom ökad delaktighet i

utvecklingen av den egna närmiljön och ett ökat gemensamt ansvar för hembygden. Det psykiska välbefinnandet ökar även tack vare olika kulturaktiviteter samt genom att man känner sig delaktig i den lokala verksamheten.

Vi bör även *utveckla samarbetet mellan kulturaktörerna* inom regionen, men även *skapa nya samarbetsnätverk mellan kulturen och övriga aktörer*. Vi kommer att satsa på åtgärder som främjar samarbete mellan olika språkgrupper, åldersgrupper, kulturer osv. Genom detta vill vi få bort onödiga gränser och i stället lära oss att bli mer toleranta och inse att alla har något att bidra med och att vi kan lära oss se saker på ett annat sätt. Genom samarbete kan vi också utveckla ny verksamhet och ny företagsamhet.

För att lära oss mer om vår *närhistoria* bör vi ta vara på alla de berättelser som finns hos äldre personer i vårt samhälle. Dessa berättelser borde dokumenteras och spridas bland de unga på ett sätt som dessa kan ta till sig. På samma gång får man en dokumentation av bygdens historia för eftervärlden. Dessa historier kan även användas som *underlag för nya produkter*, t.ex. "storytelling-turism", evenemang, matkultur, lekar, hantverk osv. Möjligheterna är oändliga.

Då det gäller *byaverksamheten* kommer vi att satsa på åtgärder som främjar byagemenskapen. Det kan t.ex. vara fråga om att göra upp en byaplan för den egna byn, att utveckla möjligheterna för olika gemensamma fritidsaktiviteter, att skapa nya nätverk mellan den lokala befolkningen och fritidsbefolkningen eller att utveckla nya lösningsmodeller då service och tjänster försvinner från byn samt att skapa kanaler till det kommunala beslutsfattandet.

Man kan tänka sig att grunda andelslag för att de lokala producenterna skall ha bättre förutsättningar för att svara på större anbudsförfrågningar. Vi kommer även att stöda åtgärder där man går in för att på ett innovativt sätt satsa på småproduktion och förädling samt utveckla koncept för att konsumenterna skall hitta producenterna.

De kvantitativa målen är

20 000 personer har dragit nytta av förbättrad service

15 nya arbetsplatser har skapats

- 7 kvinnor, varav 3 under 35 år
- 8 män, varav 3 under 35 år

4 nya företag har grundats

- 2 kvinnor
- 2 män

25 nya produkter/tjänster har skapats (evenemang, matkultur, hantverk, "turistfällor", service och tjänster för den äldre befolkningen mm)

20 personer har beretts arbete inom olika projekt

- 10 kvinnor, varav 5 under 35 år
- 10 män, varav 5 under 35 år

6 st utbildningstillfällen har ordnats

100 personer har deltagit i utbildning

- 50 kvinnor, varav 10 under 35 år
- 50 män, varav 10 under 35 år

10 st info-/aktiveringstillfällen har ordnats

150 personer har deltagit i info-/aktiveringstillfällen

- 100 kvinnor, varav 20 under 35 år
- 50 män, varav 10 under 35 år

1 st temaprojekt har genomförts

10 byaplaner för byarna/utvecklingsplaner för de små stadskärnorna har gjorts upp eller uppdaterats

10 nya samarbetsnätverk har skapats

5 byggnader har byggts/renoverats (för företagsverksamhet, som byahus mm)

Ungdomen – Västnylands framtid

Situationen för ungdomarna i Västnyland varierar beroende på var i regionen de är bosatta. Med ungdomar anser vi här alla under 30 år.

Då vi ser till ungdomarna i Hangö kan vi konstatera att *utbildningsnivån är låg* och i all synnerhet för de finskspråkiga finns yrkesinriktade *utbildningsmöjligheter på långt avstånd*. Det har tidigare trots allt varit relativt lätt för hangöborna att få ett jobb inom industrin och hamnverksamheten. På senare år har dock situationen förändrats, flera större industrier har upphört med sin verksamhet och antalet arbetsplatser inom hamnverksamheten har minskat radikalt. Arbetslöshetsgraden i Hangö är nu 13,2 % (mars 2014), av de arbetslösa är 63 personer ungdomar under 25 år. I Raseborg är antalet arbetslösa ungdomar under 25 år 167 personer. Risken är stor att dessa ungdomar marginaliseras. Åtgärder bör vidtas för att få ungdomarna sysselsatta eller för att hjälpa dem att satsa på en utbildning.

De östra delarna av vårt område präglas av inflyttning och därmed också ofta en rotlöshet. Här behövs åtgärder för att *skapa en hembygdskänsla för de nyinflyttade* och i all synnerhet för de unga, så att de får en stark förankring i sin nya hembygd. För att få ungdomar engagerade i den lokala utvecklingsverksamheten behövs det åtgärder som möter deras behov och intressen. De behöver sina egna platser där de kan samlas och umgås.

En positiv sak är att allt flera *ungdomar vill starta ett eget företag*. När man är ung är man orädd och benägen att ta större risker än de som är lite äldre. Ofta skulle det dock vara bra att ha en erfaren företagare som mentor och rådgivare. Också mera kunskaper i företagande skulle behövas. I Västnyland har vi byggt upp ett samarbetsnätverk inom företagsrådgivningen och detta kunde ytterligare förstärkas med mera utbildning och mentorskap i all synnerhet för unga företagare. Vi bör också satsa på utvecklandet av mera samarbete med läroinrättningar och skolor, för att öka intresset bland ungdomarna att satsa på en utbildning.

Mål

Målet är att främja välmåendet bland ungdomarna i Västnyland och att minska risken för marginalisering och arbetslöshet genom att vidta åtgärder för ökat deltagande i den lokala utvecklingsverksamheten samt genom att öka företagsamheten och antalet arbetsplatser för unga i Västnyland.

De åtgärder vi här kan stöda kan t.ex. vara utvecklande av samlingsplatser för de unga, olika typer av ungdomsaktiveringsprojekt, främjande av företagsamhet bland unga, skapande av nya modeller för att ungdomarna skall få sin röst hörd i samhället osv. Viktigt är också skapandet av nya arbetsplatser, speciellt för unga som löper risk för marginalisering. Det finns redan flera olika aktörer som arbetar med ungdomsfrågor i regionen. Nämnas kan t.ex. kommunerna, församlingarna samt föreningar och organisationer. För att nå ett bra resultat bör vi ta vara på alla de resurser som redan finns, knyta samman dessa och tillsammans hitta på nya innovativa lösningar som motverkar risken för marginalisering bland ungdomarna. För att aktivera ungdomarna kunde man t.ex. ha en skild pott med pengar för att finansiera projekt som initieras av ungdomarna själva och som de själva skulle få bestämma över. Man kunde t.ex. grunda en "mini-Leaderstyrelse", bestående av ungdomar, som fattar beslut om fördelning av de medel som finns i ungdomsprojekt-potten. På detta sätt kunde man lägga en grund för att få unga människor med i Leader-verksamheten och i gruppens "riktiga" styrelse.

De kvantitativa målen är

6 000 personer (ungdomar) har dragit nytta av förbättrad service

20 nya arbetsplatser har skapats

- 10 kvinnor, varav 10 under 35 år
- 10 män, varav 10 under 35 år

6 nya företag har grundats

- 3 kvinnor
- 3 män

25 nya produkter/tjänster har skapats (evenemang, närservice osv.)

10 personer har beretts arbete inom olika projekt

- 5 kvinnor, varav 3 under 35 år

- 5 män, varav 3 under 35 år

6 st utbildningstillfällen har ordnats

100 personer har deltagit i utbildning

- 50 kvinnor, varav 30 under 35 år
- 50 män, varav 30 under 35 år

10 st info-/aktiveringstillfällen har ordnats

150 personer har deltagit i info-/aktiveringstillfällen

- 100 kvinnor, varav 90 under 35 år
- 50 män, varav 45 under 35 år

1 st temaprojekt har genomförts

10 åtgärder har vidtagits för att motverka marginalisering samt öka deltagandet bland unga i den lokala utvecklingsverksamheten (skapande av mötesplatser, evenemang, fritidssysselsättning osv.)

3 nya samarbetsnätverk har skapats

Samarbete med andra landsbygdsområden

Då det gäller samarbete med andra landsbygdsområden så kommer vi i första hand att samarbeta med de övriga Leadergrupperna i Nyland, de svensk- och tvåspråkiga grupperna i Finland samt med de "stads-Leader-grupper" som grundats i huvudstadsregionen. Då vi ser till det internationella samarbetet kommer vi att prioritera samarbete med länderna kring Östersjön, däribland en fortsättning på samarbetet med Leader Nedre Dalälven.

Mål

Målet är att främja samarbetet med andra landsbygdsområden och därigenom få nya impulser och idéer, som sedan kan föras över till vår egen region.

Tema för samarbetsprojekten kommer att vara desamma som i den lokala delen av vårt program, dvs. naturen, kultur och historia, byaverksamhet samt ungdomsverksamhet.

Då det gäller samarbetet med övriga Leadergrupper, så kan samarbetet även bestå av att tillsammans utveckla Leader-verksamheten, informationsverksamhet, utbyte av erfarenheter osv. Vi har tillsammans med de övriga nyländska aktionsgrupperna kommit överens om att ytterligare utveckla vårt samarbete genom att tillsammans hjälpas åt att utvärdera vår verksamhet, t.ex. genom "korsauditering". Vi kommer också att satsa på gemensam informationsverksamhet samt ordna träffar för både personalen och styrelsemedlemmarna i de olika grupperna samt även träffar för de lokala aktörerna i de olika områdena. Vi kommer också att involvera de nya lokala aktionsgrupperna som grundats i Helsingfors-regionen i vår verksamhet och på så sätt skapa nya samarbetsnätverk. Pomoväst har också ett aktivt samarbete med de övriga två- och svenskspråkiga grupperna.

Då det gäller internationellt samarbete har vi redan i många års tid samarbetat med Leader Nedre Dalälven i Sverige. Tema för samarbetet har varit turism, miljö samt ungdomsutbyte. Detta samarbete kommer att fortsätta även under den kommande programperioden.

Vi kan på basis av tidigare erfarenheter konstatera, att studiebesök och utbyte av erfarenheter med andra regioner är viktiga för att inspirera företagare och andra aktörer. Många gånger hämtar man nya idéer och infallsvinklar med sig från ett besök och kan sedan utveckla sin verksamhet på hemmaplan. Samarbetet kan även leda till gemensamma aktiviteter med ett annat landsbygdsområde, t.ex. gemensam marknadsföring av områdena, utveckling av nya produkter (matkultur, turism o.dyl.) eller utbyte av erfarenheter då det gäller miljöfrågor. I all synnerhet då det gäller ungdomarna, så är det viktigt att man får möjligheten att komma ut och se något annat. De åtgärder som då kan komma i fråga är t.ex. utbyte inom ungdomskulturen (teater, musik osv.) eller t.ex. studiebesök för att studera ung företagsamhet i andra landsbygdsområden.

De kvantitativa målen är

10 personer har beretts arbete inom olika projekt

- 5 kvinnor, varav 2 under 35 år
- 5 män, varav 2 under 35 år

5 st utbildningstillfällen har ordnats

100 personer har deltagit i utbildning

- 50 kvinnor, varav 10 under 35 år
- 50 män, varav 10 under 35 år

10 st info-/aktiveringstillfällen eller studieresor har ordnats

150 personer har deltagit i info-/aktiveringstillfällen eller studieresor

- 100 kvinnor, varav 20 under 35 år
- 50 män, varav 10 under 35 år

5 nya samarbetsnätverk har byggts upp

5 nya konkreta idéer har hämtats till vår region och genomförts här

Strategins konsekvens i förhållande till andra fondprogram samt övriga program och strategier som förverkligas i regionen

Vi utgår ifrån att denna strategi till största delen finansieras via landsbygdsprogrammet. Men vi har också räknat med att den till vissa delar skall kunna finansieras med medel från andra fonder såsom t.ex. socialfonden. Detta gäller i första hand åtgärder som hänför sig till Kyrksläotts centrum, men även andra åtgärder kan i mån av möjlighet finansieras via övriga kanaler.

De åtgärder som förverkligas inom ramen för denna strategi är i harmoni med de åtgärder som kan förverkligas inom övriga program i regionen. Samarbetet med Nylands ELY-central och Nylands Förbund fungerar bra och vi kommer gemensamt överens om arbetsfördelning o.dyl.

Den regionala utvecklingsstrategin för landsbygden i Nyland 2014 – 2020

Den regionala utvecklingsstrategin har gjorts i samarbete mellan ELY-centralen och de nyländska Leader-grupperna och vi kommer i stort sett att följa den arbetsfördelning vi tidigare haft, dvs. Leader-grupperna kommer i huvudsak att verka lokalt, medan Nylands ELY-central handhar större verksamhetshelheter som berör hela Nyland. Leader-grupperna kommer främst att satsa sina resurser på tredje sektorn, småföretag och övriga lokala gräsrotsaktörer. Ett avtal kommer att göras upp med ELY-centralen gällande arbetsfördelning och gemensamma linjedragningar.

De teman som lyfts fram i den nyländska landsbygdsutvecklingsstrategin är ett framgångsrikt näringsliv, en energieffektiv landsbygd och en ren miljö samt en välmående landsbygdsbefolkning.

Nylands-program

Ett nytt program för Nyland har gjorts upp och programmet innehåller landskapets vision, mål och strategi fram till 2040, utvecklingsåtgärder på mellanlång sikt för 2014-2017 samt en verkställighetsplan för 2014-2015. Nylands-programmet ersätter den tidigare landskapsöversikten, landskapsprogrammet och genomförandeplanen.

I programmet har man satsat på tre teman. Dessa är tillväxtpmöjligheter, en fungerande vardag samt en hållbar naturekonomi.

Strukturfondsprogrammen

De åtgärder vi kommer att satsa på inom ramen för denna strategi står i harmoni med strukturfondsprogrammen. Vi kommer antagligen att i första hand använda oss av medel från socialfonden och de åtgärder vi då främst kommer att förverkliga är motverkande av marginalisering, i synnerhet bland ungdomar och invandrarkvinnor samt åtgärder som främjar delaktighet och gemenskap.

De nyländska Leader-grupperna har tillsammans med de programansvariga diskuterat samordningen av programmen och de egna utvecklingsstrategierna.

Fiskerifonden, ESKO

I området förverkligas också en strategi inom ramen för fiskerifonden (Etelä-Suomen Kalatalousryhmä ESKO). Leader-grupperna och fiskerigruppen har kommit överens om en arbetsfördelning så att ESKO i första hand satsar på lokala eller regionala samarbetsprojekt som befrämjar en utveckling av yrkesfiske, fiskodling samt fisketurism. Pomoväst kan finansiera t.ex. enskilda fisketurismföretagsprojekt.

ESKO-programmet förverkligas längst sydkusten och de Leader-grupper som verkar i området är Sepra, Silmu och Pomoväst. Programmet administreras via Leader-gruppen Sepra, men alla Leader-grupper kommer att ha en plats i ESKO:s styrelse. De kommunala andelarna samlas in via de Leader-grupper som verkar inom området och kanaliseras vidare till fiskeriprogrammet. Detta betyder att kommunerna inte behöver anvisa särskilda medel för fiskeriprogrammet utan allt innefattas i denna strategi. För de åtgärder som finansieras via fiskerifonden har en skild strategi gjorts upp.

Samarbetet mellan ESKO-gruppen och de Leader-grupper som verkar i området kommer att utvecklas ytterligare under programperioden. Detta görs genom att vi ordnar träffar och informationstillfällen tillsammans på olika håll i området.

Västra Nylands näringslivs- och livskraftsprogram

Då det gäller utvecklandet av näringslivet i västra Nyland har man valt "Vatten och Miljö" som en prioritet. Övriga branscher under utveckling är vård, turism, byggande och miljöteknologi.

Västra Nylands turismstrategi 2013 – 2016 (2020)

Målet för turismstrategin år 2016 är att turismen i Västra Nyland året runt är en hållbar helhet av hög kvalitet för kunden. Den är lättillgänglig och det är enkelt att skaffa tjänsterna. Värderingarna är samarbete, ansvar, äkthet och lokal förankring samt brukarriktning.

Beskrivning av processen

Denna strategi har gjorts upp genom diskussioner och möten med lokala aktörer i regionen, utgående från tidigare erfarenheter samt genom att ta i beaktande övriga program och strategier som förverkligas i regionen. Idéer från fältet har samlats in under flera års tid i samband med olika tillställningar och Pomoväst hade en arbetsgrupp som jobbade med strategin under våren 2013. Därtill har strategin behandlats i Pomovästs styrelse ett flertal gånger.

En stor del av basmaterialet samlades in i samarbete med Nylands ELY-central och de övriga nyländska Leader-grupperna samt Laurea. Vi gjorde tillsammans upp en enkät som genomfördes bland olika aktörer i hela regionen. Resultaten från denna enkät har använts både vid uppgörandet av den regionala strategin och vid uppgörandet av vår egen lokala strategi. Inom ramen för detta samarbetsprojekt hölls också en framtidsverkstad för Nyland 11.5.2012, även resultatet från denna har beaktats här.

I samarbete med Västnylands Byar rf har undersökningen "Metropollandsbygden såsom invånarna upplever den – nuläget och önskningar inför framtiden" gjorts. Denna genomfördes dels i form av en enkät som gick ut till de aktiva inom byarna i Nyland, dels genom träffar och möten mellan aktiva landsbygdsutvecklare i regionen. Resultatet från utredningen har beaktats vid uppgörandet av vår egen strategi.

Utvecklingsdiskussioner har förts med representanter för kommunerna i området och de tankar och önskemål som då kommit fram har också använts vid uppgörandet av strategin.

Vid uppgörandet av Västra Nylands näringslivs- och livskraftsprogram har vi aktivt deltagit i arbetet då det gäller samarbetsfrågor och de olika aktörernas roll på fältet. Även genom det samarbetsnätverk som bildats kring företagsfrågor i regionen har idéer kommit till denna strategi.

Därtill har vi haft olika temavisa diskussionstillfällen. Kulturfrågor har diskuterats vid möten med kulturaktivister, i Kyrkslätt 21.11.2012 och i Ekenäs 27.11.2012. Ett diskussionstillfälle gällande både kultur och ungdomsfrågor ordnades i Kyrkslätt 17.4.2013.

Beträffande miljöfrågor har vi dels inbegärt synpunkter och tankar från de som aktivt jobbar med miljöfrågor i regionen, dels ordnat ett diskussionstillfälle tillsammans med dessa den 15.4.2013 i Ekenäs.

Allmänna info-/diskussionstillfällen har hållits på olika håll i regionen; i Ingå 28.10.2013, i Pojo 29.10.2013, i Hangö 12.11.2013, i Ekenäs 3.2.2014 samt i Kyrkslätt 12.2.2014. Information har getts och diskussioner har förts med deltagare på företagskurser för vuxna i fyra olika grupper 21.5.2013, 7.11.2013, 8.4.2014 samt 15.4.2014.

Pomovästs medlemmar och övriga intresserade har haft möjlighet att bekanta sig med strategiförslaget samt komma med synpunkter vid föreningens vårmöten 24.4.2013 samt 24.4.2014.

I och med att vi verkar i ett tvåspråkigt område så ger vi alltid information på både svenska och finska. Språket på olika tillställningar anpassas till de närvarande, ibland går allt på finska, ibland på svenska men ofta som en blandning av de båda språken.

Då det gäller samarbete med övriga aktörer utanför vår egen region har vi deltagit i ett flertal möten och seminarier för att gemensamt komma fram till vad vi bör satsa på då det gäller samarbetsprojekt i framtiden. Vi har kontinuerligt kontakt med de övriga nyländska Leader-grupperna samt med de övriga svensk- och tvåspråkiga Leader-grupperna i Finland. Vi har knutit kontakter med de "Stads-Leader"-grupper (Helka och Fyra byar) som grundats i huvudstadsregionen. Vårt samarbete med Leader Nedre Dalälven i Sverige har aktivt fortsatt under denna programperiod och vi har utbytt tankar och erfarenheter som även kan användas i framtiden.

Diskussioner inom Pomovästs styrelse har förts kontinuerligt, likaså med övriga samarbetspartner på olika håll, både lokalt, regionalt och nationellt. Nämnas kan ett flertal möten och diskussionstillfällen med Västnylands Byar, de övriga aktionsgrupperna i Nyland, Nylands Förbund, ELY-centralen m.fl.

Flera hundra personer har fått direkt information om strategin i samband med olika infotillfällen samt genom att svara på olika enkäter och därmed haft möjlighet att påverka innehållet i strategin. Därtill har strategin funnits på vår hemsida och alla som vill har haft möjlighet att komma med kommentarer och idéer. Uppmaningar om att delta i processen och påverka har också getts via Pomovästs sida på Facebook. De idéer och tankar som kommit fram under alla ovanstående tillfällen har tagits i beaktande vid uppgörandet av denna strategi.

Handlingsplan

För att genomföra denna strategi kommer vi att satsa på ännu mera "fältarbete" är förut. Samarbetet fungerar redan nu bra då det gäller företagsrådgivning; vi har ett samarbetsavtal med bl.a. det lokala näringslivsbolaget Novago samt övriga aktörer i regionen. Ett gott samarbete med byaorganisationer och läroinrättningar finns också från tidigare, men då det gäller ungdomarna behöver vi flera kanaler för att nå ut till dessa. Det finns redan flera olika organisationer i regionen som jobbar med ungdomsfrågor och vårt mål är att knyta samman dessa och tillsammans nå ett bra resultat då det gäller detta viktiga arbete. Vi bör också utveckla vårt samarbete med finskspråkiga läroinrättningar såsom t.ex. Omnia i Kyrkslätt/Esbo och Luksia i Lojo.

Utbildningsplan

Vi kommer att delta i de utbildningar som ordnas av ministeriet, landsbygdsverket samt nätverksenheten och därtill deltar vi i övrig utbildning enligt behov. Den övriga utbildningen kan gälla t.ex. hur man använder sig av sociala media, ledarskapsfrågor osv. Alla nya styrelsemedlemmar får en introduktion med all behövlig information om Leader-verksamheten, dessutom ordnar vi egna utbildnings-/utvecklingsdagar för styrelse och personal varje år.

För utbildning av projektaktörer kommer vi att ordna informationstillfällen på olika håll runtom i regionen. Vid behov kan vi även ordna kurser enligt olika tema; t.ex. projektarbete, anställningsfrågor osv.

En noggrannare utbildningsplan finns i vår kvalitetshandbok.

Informationsplan

Då det gäller information om landsbygdsprogrammet och vår egen strategi kommer vi dels att samarbeta med de övriga nyländska Leader-grupperna och ELY-centralen, dels att ordna egna informationstillfällen genast i början av den nya perioden och även senare vid behov. Vår strategi, urvalskriterier, ansökningsanvisningar o.dyl. kommer att finnas på vår hemsida, www.pomovast.fi, och vi kommer också regelbundet att informera via vår Facebooksida samt eventuellt övriga sociala media. Därtill kommer vi att delta i olika informationstillfällen och möten ordnade av andra och där informera om våra stödmöjligheter.

Vårt mål är att föra en öppen dialog, både internt och externt. Kommunikationsplanen ingår i vår kvalitetshandbok och uppdateras enligt behov.

Intressentgrupper och kommunikationskanaler

	Intressentgrupp	Kanal	
Intern	Personal	Diskussioner Telefon, e-post Utbildning	
	Styrelse	Styrelsemöten Utbildningstillfällen E-post, telefon Styrelseintroduktion Intranet	
	Medlemskår	Föreningsmöten Medlemsinfo Info-/aktiveringstillfällen (egna + ordnade av andra) Hemsidor SOME	
Extern	Myndigheter: Nylands ELY-central Nylands Förbund Landsbygdsverket Landsbygdsnätverksenheter Jord- och skogsbruksministeriet Kommunerna i verksamhetsområdet	Lagstadgad rapportering Gemensamma möten, arbetsgrupper o.dyl. E-post, telefon, brev Utbildningstillfällen	
	Samarbetspartners: Övriga Leadergrupper (i Nyland, tvåspråkiga & svenska, övriga Leadergrupper nationellt och internationellt) ESKO Novago YritysEspoo ProAgria Byaverksamhet i Finland Svensk Byaservice Västnylands Byar rf Svenska studiecentralen Regionens läroanstalter, föreningar och företag Övriga finansiärer, t.ex. Svenska kulturfonden	Gemensamma möten E-post, telefon Gemensamma projekt SOME	
	Massmedia Lokaltidningar - Västra Nyland	Pressmeddelanden Intervjuer Artikel-idéer	

	<ul style="list-style-type: none"> - Etelä Uusimaa - Länsi-Uusimaa - Hangötidningen - Kirkkonummen Sanomat - Verkkonummi Lokalradio och TV <ul style="list-style-type: none"> - Radio Vega - YLE-läntinen - YLE5 - Lokal-TV (Ekenäs, Karis) Samarbetspartners publikationer <ul style="list-style-type: none"> - MaaseutuPlus - Projektaktörernas publikationer 	SOME	
	Projektaktörer	Möten, rapportering, e-post, telefon, hemsidor Material producerat av myndigheterna SOME	
	Allmänheten	Egna infotillfällen Deltagande i samarbetspartners tillfällen (mässor, föreningsmöten, läroanstaltarnas tillfällen mm) Hemsidor Annonser Massmedia E-post, träffar SOME	

Projekturvalskriterier

Alla projekt vi stöder bör följa principerna för en hållbar utveckling, bidra till att öka välmåendet i regionen samt följa de lagar och förordningar som styr verksamheten. Dessutom bör varje projekt uppfylla minst två av följande kriterier:

- Förebygga skador, förbättra eller bevara naturen och miljön
- Öka miljömedvetandet i regionen
- Utveckla ny teknologi för förbättrande av miljön
- Utveckla nya lösningar för förnybar energi
- Utveckla lokala/regionala produkter/tjänster baserade på naturen och/eller kulturen
- Förbättra livskvalitet och trivsel i byarna och de små stadskärnorna
- Engagera nya människor i utvecklingsarbetet (inflyttade, fritidsbor, ungdomar osv.)
- Stöda småskaligt företagande bland ungdomar
- Förbättra sysselsättningssituationen bland ungdomar
- Skapa nya nätverk mellan aktörer
- Skapa nya arbetsplatser
- Bidra till att marknadsföra regionen
- Ta fram innovativa koncept (turism, kultur osv.)

Organisering av förvaltning och uppföljning av strategin

Föreningen Pomoväst grundades 15.5.1997 och har sedan dess fungerat som en Leadergrupp i Västnyland. Den 31.12.2013 hade föreningen 107 medlemmar, av vilka fem är kommuner, 26 företag eller föreningar och resten består av enskilda invånare i regionen. Antalet medlemmar har under årens lopp hållits ganska konstant trots att vi strukit medlemmar som inte erlagt sin medlemsavgift, nya har kommit i stället. Under den kommande perioden kommer vi att arbeta för att öka medlemsantalet radikalt. Detta kan ske genom olika kampanjer, genom att uppmana alla projektaktörer att ansluta sig som medlemmar, genom att försöka nå nya målgrupper såsom t.ex. ungdomar osv.

Styrelsen består av ordförande, 10 ordinarie medlemmar samt 10 ersättare. Styrelsen är tillsatt enligt trebasprincipen, dvs. 1/3 representerar kommunerna, 1/3 föreningar och organisationer samt 1/3 enskilda invånare i regionen. Dessutom har

Pomoväst, vid val av styrelsemedlemmar, även försökt få en regional spridning så att styrelsemedlemmarna och ersättarna kommer från olika delar av vårt verksamhetsområde och representerar olika typ av kunskap.

Pomovästs personal består av en verksamhetsledare, en projektrådgivare och en projektsekreterare. Alla arbetar deltid inom administrationen av Leader-verksamheten. Verksamhetsledaren har varit anställd sedan år 1998 och arbetar för närvarande på heltid, dock så att en stor del av hennes arbetstid går till att handha de egna projekt Pomoväst genomför. Projektrådgivaren har varit anställd av Pomoväst sedan år 2007 och jobbar för närvarande med 80 %:s arbetstid. Projektsekreteraren har varit anställd sedan år 2004 och jobbar nu 70 %. Vi kan konstatera att personalen har många års erfarenhet av Leader-jobbet och därmed den kompetens som behövs för att sköta arbetet även i framtiden. Vid behov kan personalen även arbeta inom ramen för egna projekt. Vi utgår från en arbetsinsats på i medeltal 2,5 personarbetsår för att handha information, rådgivning, handledning samt uppföljning, utvärdering och administration av landsbygdsprogrammet under den kommande programperioden. Tjänster för bokföring, löneräkning, ADB-tjänster mm köps av lokala företag. Vårt kontor finns för närvarande i Formis-huset i Ekenäs men vi kommer att flytta till nya utrymmen i ett "företagarhus" i Ekenäs hösten 2014.

Utvärdering av vår verksamhet sker kontinuerligt. Alla projektidéer som lämnas in utvärderas, för ändamålet har vi gjort upp en egen utvärderingsblankett som kommer att uppdateras i enlighet med den nya strategin. Uppföljning av programmet har gjorts kontinuerligt och årsrapporter har lämnats till finansiärerna. Vi har deltagit i det landsomfattande projektet inom vilket ett kvalitetssäkringssystem gjorts upp och genom den kvalitetshandbok vi gör upp där räknar vi med att få nya verktyg för att följa upp vår verksamhet och utveckla vårt arbete. Detta innefattar även informationsverksamheten.

Vi kommer också att utveckla vår informationsverksamhet t.ex. genom att prova på att hålla mottagning i alla kommuner inom vårt verksamhetsområde regelbundet. Vi har redan preliminärt diskuterat med Kyrklätts kommun om att vi ska finnas på plats där vissa bestämda dagar, så att företagare och övriga projektaktörer har möjlighet att boka en tid för projektrådgivning. Ett motsvarande system kan vi vid behov även införa i de övriga kommunerna inom vårt verksamhetsområde. En stor del av vår informationsverksamhet sker nu via vår web-sida (www.pomovast.fi) samt via direkta kontakter (besök, telefon, e-mail). Vi har även en Facebook-sida genom vilken vi informerar om aktuella frågor. Vi har gått in för att inte hålla så många egna info-tillfällen utan i stället ordnat sådana i samarbete med andra aktörer eller genom att delta i tillställningar ordnade av andra. Vi har också kommit överens med de övriga nyländska Leader-grupperna och ELY-centralen om att samarbeta då det gäller information till allmänheten. Ett samarbetsavtal har gjorts upp med ELY-centralen samt de övriga nyländska Leader-grupperna. (Se bilaga).

Finansieringsplan för strategin

Strategins totala budget uppgår till 7 701 580 € och vi utgår ifrån att denna strategi skall finansieras genom olika finansieringskanaler, av vilka landsbygdsfonden är den dominerande. Vi kommer i mån av möjlighet att använda oss av alla de sex prioriteringar som finns i landsbygdsprogrammet. Då det gäller fiskerinäringen finansieras åtgärderna via ESKO-programmet. Därutöver kommer vi att finansiera en del åtgärder genom t.ex. socialfonden. I mån av möjlighet kommer vi också att använda oss av övriga finansieringskällor. Vi utgår från att den kommunala andelen som betalas av kommunerna i regionen är 2 €/invånare/år. Den privata finansieringen kommer främst från de projekt som förverkligar strategin.

Ansökt finansiering för utvecklingsprojekt och landsbygdens företagsstöd

	EU 42 %	Staten 38 %	Kommun 20 %	Offentlig finansiering totalt (A)	Privat finansiering	Totalfinansiering, sammanlagt
Naturen – en möjlighet för utveckling	518 700	469 300	247 000	1 235 000	825 000	2 060 000
Det lokala som en resurs	518 700	469 300	247 000	1 235 000	825 000	2 060 000
Ungdomen – Västnylands framtid	327 600	296 400	156 000	780 000	520 000	1 300 000
Lokal verksamhet, totalt	1 365 000	1 235 000	650 000	3 250 000	2 170 000	5 420 000
Samarbete med andra landsbygdsområden	139 960	126 632	66 648	333 240	50 000	383 240
Totalt	1 504 960	1 361 632	716 648	3 583 240	2 220 000	5 803 240

Ansökt finansiering för verksamhetspenning

	EU 42 %	Staten 38 %	Kommun 20 %	Offentlig finansiering totalt	Offentlig finansiering i % av punkt A i ovanstående tabell
Löpande kostnader	112 872	102 122	53 749	268 743	7,5
Effektivisering och främjande av verksamheten	263 368	238 286	125 413	627 067	17,5
Totalt	376 240	340 408	179 162	895 810	25

Övrig planerad finansiering

	Europeiska socialfonden, Fiskerifonden + ev. övriga fonder	Kommunal finansiering	Privat finansiering	Totalfinansiering, sammanlagt
Naturen – en möjlighet för utveckling	35 000		15.000	50.000
Det lokala som en resurs	35 000		15.000	50.000
Ungdomen – Västnylands framtid	130 000		20.000	150.000
Samarbete med andra landsbygdsområden	30.000		10.000	40 000
ESKO-programmets andel i Västnyland	420.895	77.875	213.760	712.530
Totalt	650 895	77 875	273 760	1 002 530